

evanjelista Matúš - *apoštol Matúš*; jeden z dvoch evanjelistov, ktorí boli súčasne apoštolmi (druhým bol *apoštol Ján/Ján Evanjelista*); jeden z najbližších učeníkov *Ježiša*, autor prvého kanonizovaného evanjelia, ktoré konečnú podobu získalo v 2.st.; pôsobil v Etiópii (podľa iných prameňov aj v Perzii) a nebol mučeníkom, hoci grécka a rímska katolícka cirkev ho ako mučeníka uctieva; *atribút*: *mešec* (predtým poslanie colníka), *meč*, *seker*a alebo *dýka* v chrbte (znamenie utrpenia); symbolicky zobrazovaný ako človek; spájaný s anjelom (symbol poľudštenia človeka); z naratívnych námetov je najznámejšie *Povolanie Matúša*; pozri *symboly evanjelistov*; *anjel*

Hall: podľa tradície autor prvého evanjelia; bol colníkom, vyberačom daní, v osade *Kafarnaum* (v blízkosti prameňov, ktoré odvádzali vody do *Genezaretského jazera*); keď sedel v *colnici*, bol povolaný Kristom, aby ho nasledoval; jeho *atribútom* ako jedného s evanjelistov je okrídlená postava ponášajúca sa na anjela, jedna z *apokalyptických* bytostí; vidno ju, ako diktuje písucemu Matúšovi, ktorý má u seba knihu, *vtáčie pero* a kalamár (atribúty spisovateľa); v obrazovom type Matúša apoštola drží Matúš mešec (pripomienka niekdajšieho zamestnania); podľa legendy zomrel mučeníckou smrťou: bola mu odseknutá hlava > máva pri sebe sekeru alebo *halaparthnu*; medzi niektorými Matúšovými nápismi sú: z Apoštolského vyznania viery: „*Sanctam ecclesiam catholicam; sanctorum communionem*“ (Svätú cirkev obecnú; spoločenstvo svätých); z Evanjelia Matúša (6,33): „*Primum querite regnum Dei*“ (Hľadajte najprv kráľovstvo Božie); z Evanjelia Matúša (1,1): „*Liber generationis Jesu Christi*“ (Rodokmeň Ježiša Krista); pozri *modlitba Pána*, *Povolanie Matúša*, *evanjelista Matúš*, *Evanjeliu podľa Matúša*

Hall v súvislosti s heslom *štyria evanjelisti*: symboliku zobrazovania štyroch evanjelistov vysvetľovali stredovekí komentátori nasledovne: *Matúš* je zobrazovaný ako človek, lebo jeho evanjelium začína *Kristovým rodokmeňom*

http://it.wikipedia.org/wiki/Matteo_apostolo_ed_evangelista

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:The_Apostle_Matthew_Mair_von_Landshut.jpg

http://www.webumenia.sk/web/guest/graphic/-/staticresults?orderBy=DATING_ASC&items=14&query=&layout=gridLayout&images=true&searchFor=data&page=2

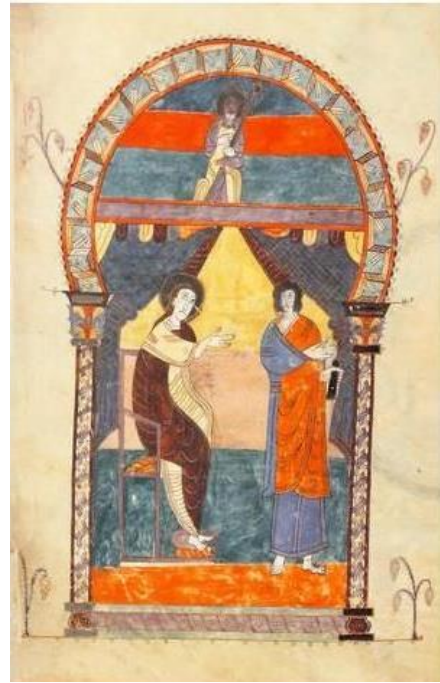

Evanjelista Matúš (Evanjeliu St. Gallen, 8.st.)

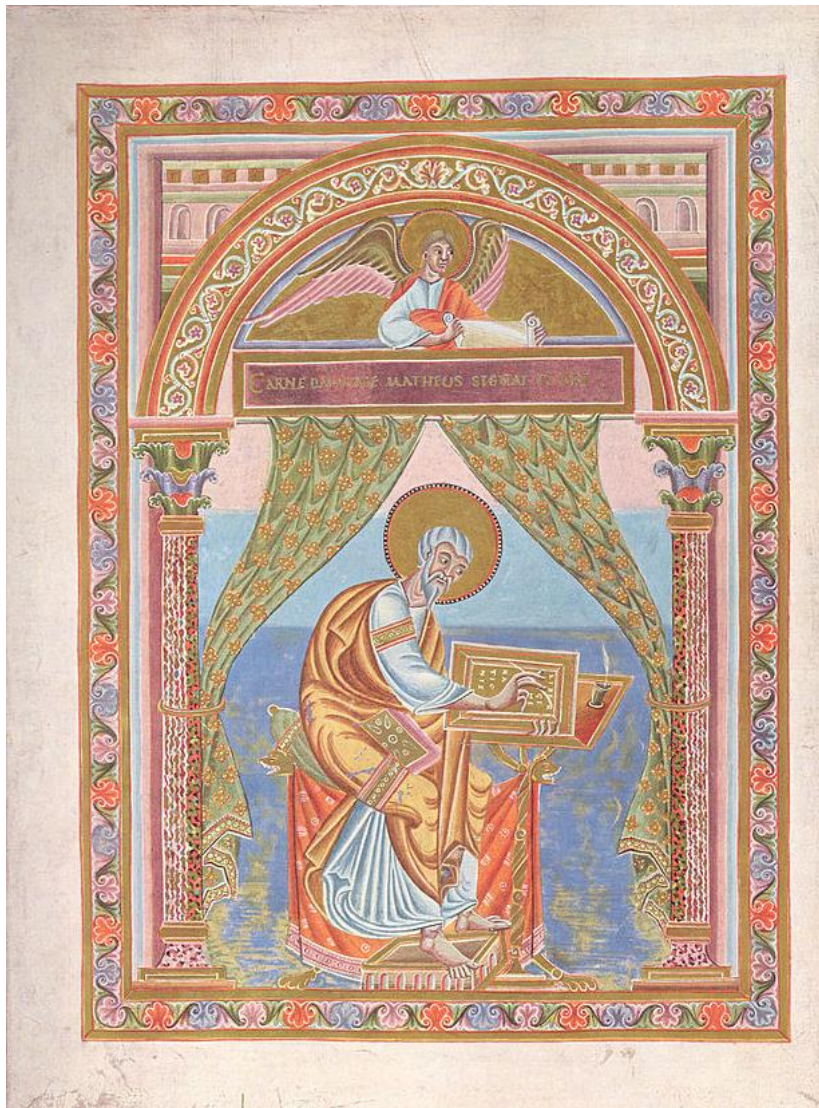
Sv. Matúš (iluminácia z Book of Dimma, 8.st.)

Sv. Matúš so svedkom (Beatus Girona, 2.pol. 10.st.)

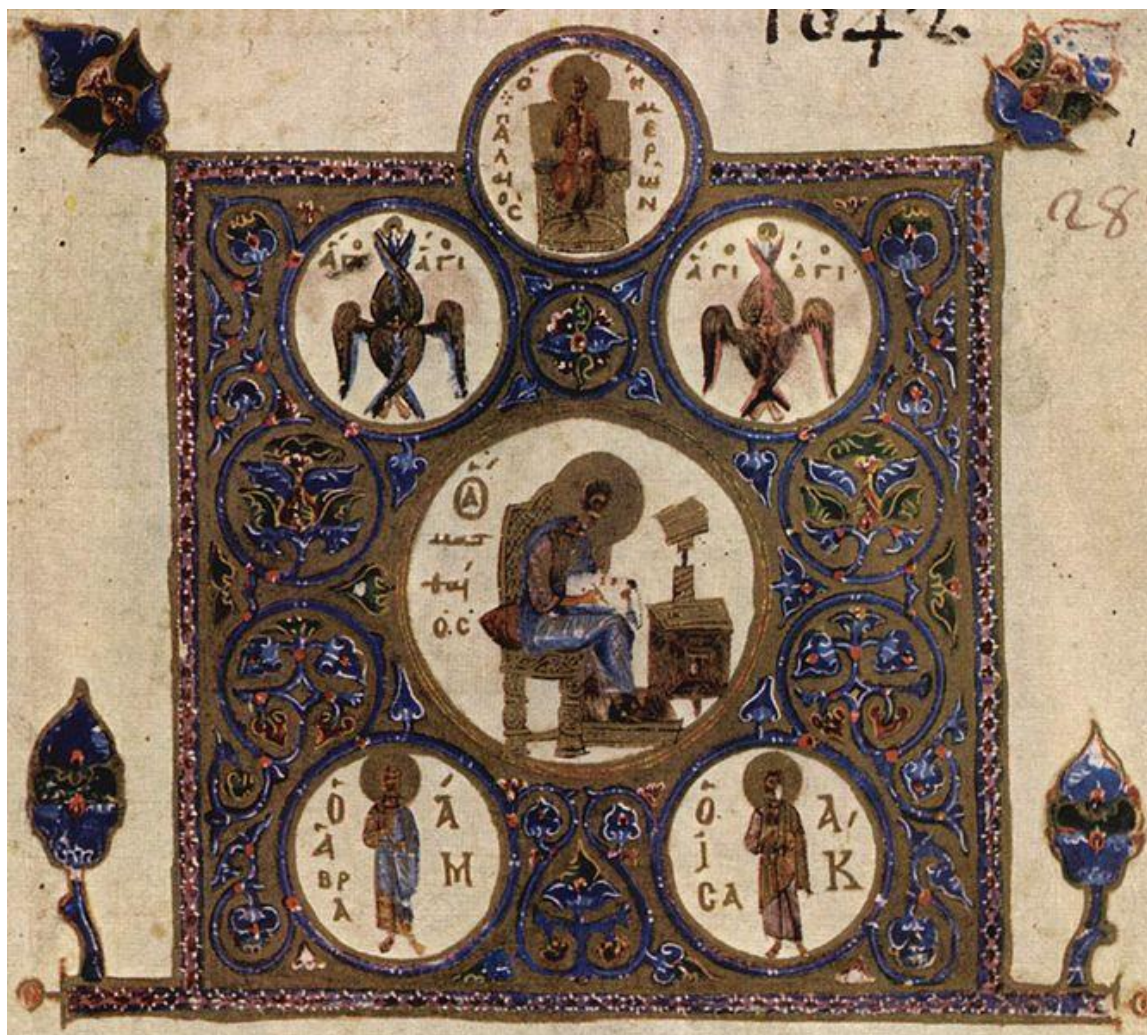

Evanjelista Matúš (Toros Roslin, Arménsko, 1262)

Evanjelista Matúš (Codex aureus Epternacensis, 1028-1051)

Byzantský maliar: Evanjelista Matúš (1020)

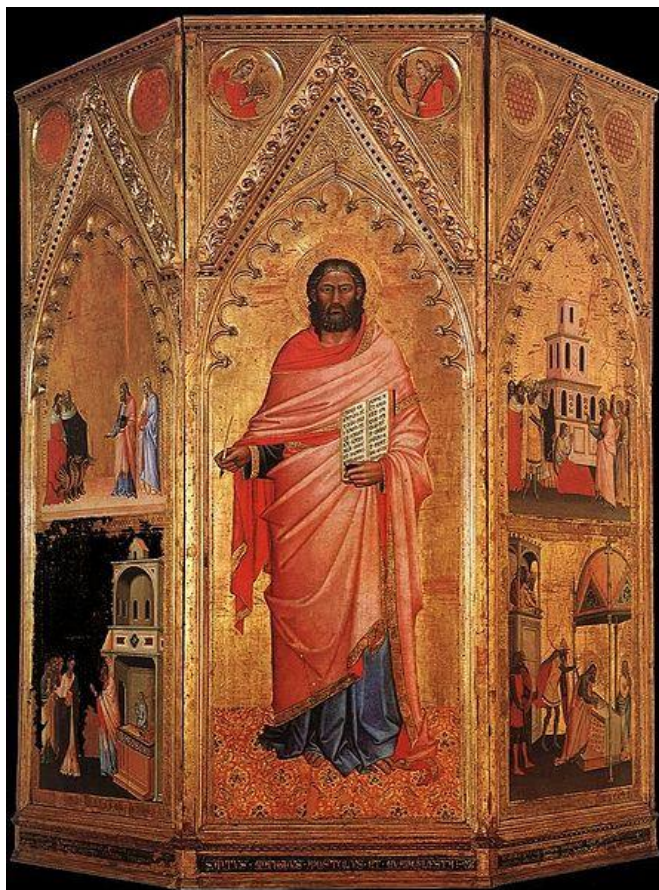
Evanjelista Matúš (Les Evangiles de L'Abbaye de 'Cysoing', francúzska škola, 12.st.)

Sv. Matúš (Peresopnytsia evanjelia, 1556-1561)
Mair von Landshut: Apoštol Matúš (15.st.)

H. Schedel (grafik): Apoštol Matúš (Norimberská kronika, 1493)

A. di Cion di Arcangelo: Sv. Matúš a scény z jeho života (1367)

Sv. Matúš (detail, holandský rukopis, okolo r. 1460)

A. Kolberger (tlač): Evanjelista Matúš (prvotlač, Kobergerova biblia, 1483)

P. Veronese: Sv. Matúš (1555)

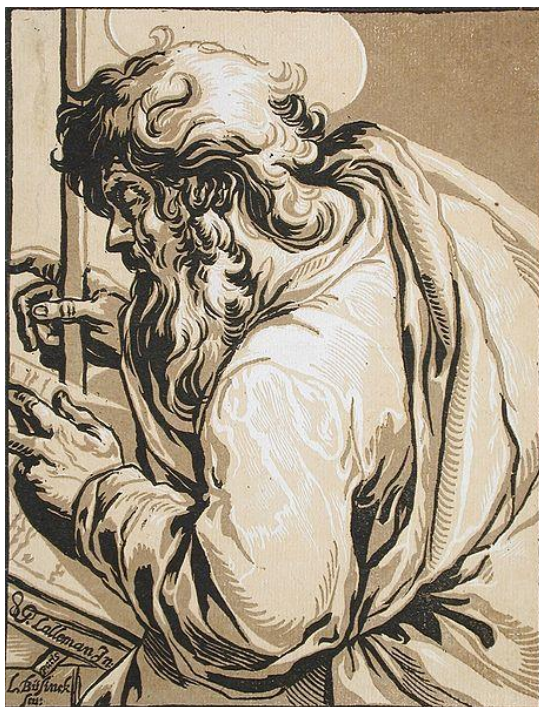
J. Tintoreto: Evanjelista Lukáš a Matúš (16.st.)

Tizian: Sv. Matúš (16.st.)

J. de Valdés Leal: Sv. Matúš s kvetinami (17.st.)

L. Büsinck podľa G. Lallemana: Sv. Matúš (šerosvitový drevorez zo série Kristus a Dvanásť apoštolov; 1620-1630)

L. van Leyden: Sv. Matúš (rytina, 16.st.)

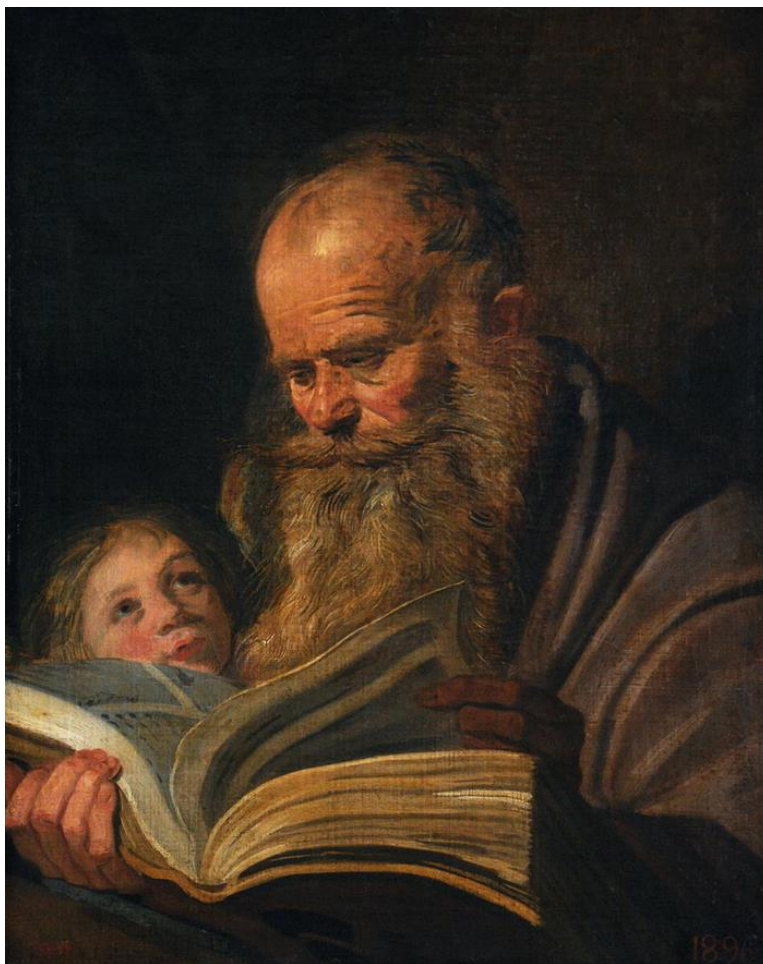
Anonym podľa H. Goltziusa: Sv. Matúš (rytina, 16.-17.st.)

L. Suavius: Sv. Matúš (1547)

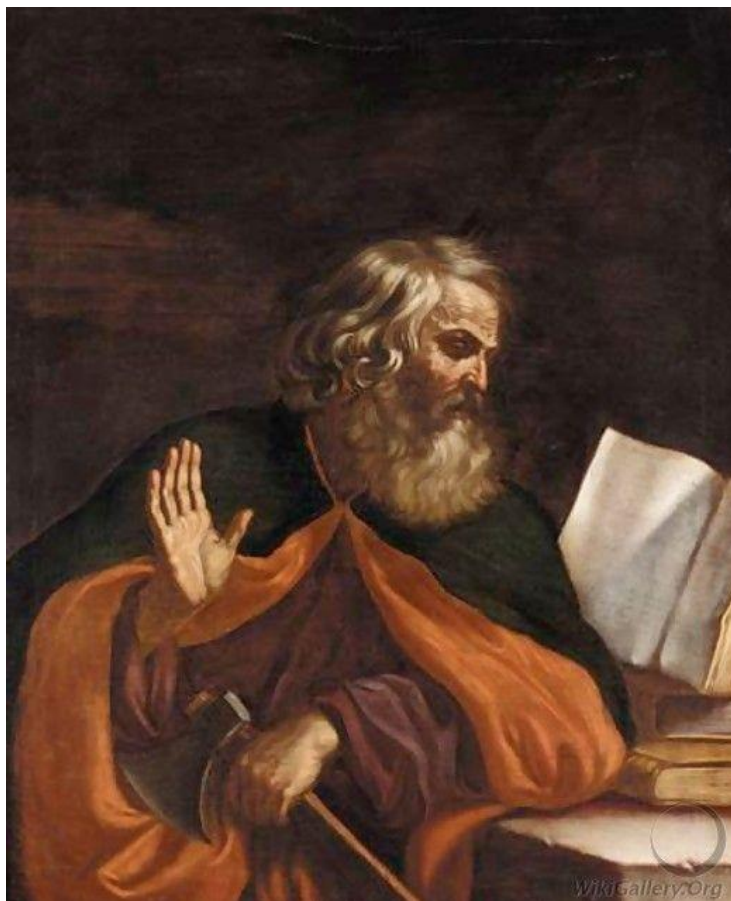
Rembrandt: Evanjelista Matúš s anjelom (1661)

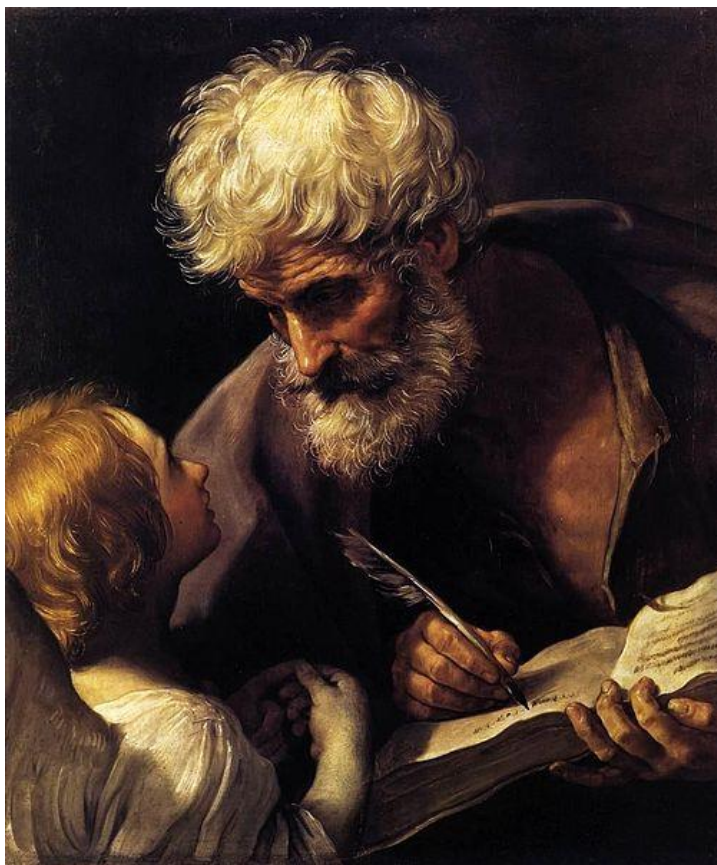
F. Hals: Sv. Matúš (1625)

Guercino: Sv. Matúš a anjel (17.st.)

Podľa Guercina: Apoštol Matúš (17.st.)

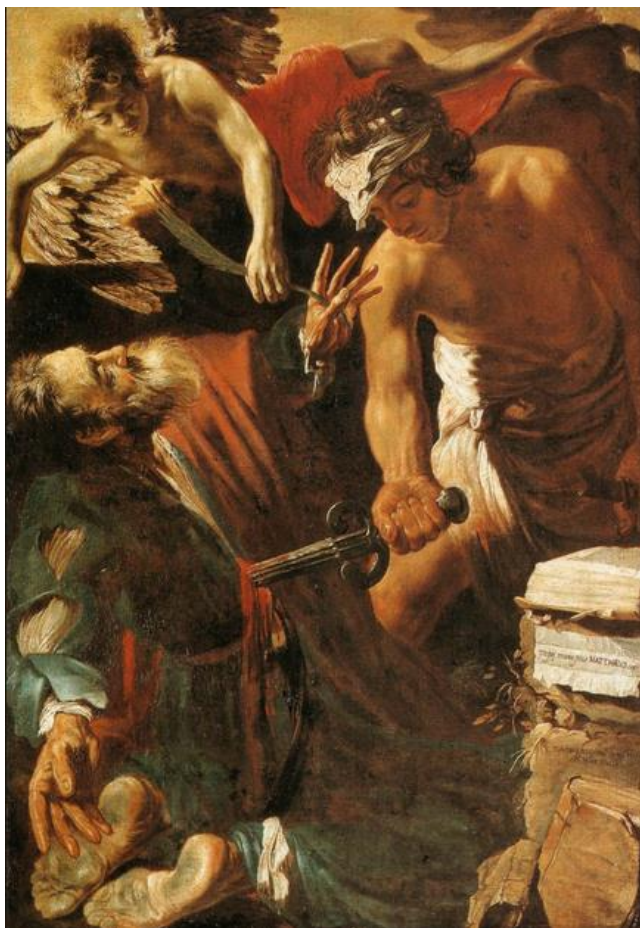
G. Reni: Evanjelista Matúš s anjelom (1630-1640)

J. Ch. Weigel: Sv. Matúš (medirytina z Bible ectypa, 1695)

Slovenský maliar zo 17.st.: Svätý Matúš Evanjelista (1640-1660)

C. Vignon: Martýrium sv. Matúša (1617)

P. Batoni: Sv. Matúš (18.st.)

Neznámy rezbár (pôvodne Slovenský rezbár z 1.polovice 18.storočia): Sv. Matúš Evanjelista (súčasť neúplnej skupiny štyroch Evanjelistov, 1700-1750)

evanjeliár - liturgická kniha s výťahom významných textov *evanjelia* (*perikopy*), čítaných počas *omše*; určené na čítanie počas nedeľných a sviatočných dní na ľavej *evanjeliovnej strane*

evanjeliár Ríšsky - *Ríšsky evanjeliár*

evanjelisti - pozri *portréty evanjelistov*

evangelium - gréc. – „dobrá zvesť“

1. v *helenizme* správa o príchode panovníka

2.v *kresťanstve* správa o príchode *Ježiša*, *eschatologicky* chápaná ako zvesť o blížiacej sa radikálnej zmene sveta a legenda o Ježišovom živote a skutkoch podľa očitých svedkov (pozri *evanjelisti*); z celého radu evanjelií cirkvou uznané štyri a zaradené do *Nového zákona*; najstaršie a najkonkrétnejšie je evangelium sv. *Marka* (vznik v poslednej štvrtine 1.st.po Kr.); evangelium sv. *Matúša* (vznik v poslednej štvrtine 1.st.) a *Lukáša* (vznik medzi r. 70-80) je určené kresťanom, ktorí konvertovali z judaizmu alebo boli pôvodne *pohanmi*; evangelium sv. *Jána* je (údajne) najmladšie (vznik okolo r. 100) a najprepracovanejšie, obsahuje výjav *Apokalypsy*, ktorá sa už zaoberá bojom cirkvi s mocou zla a ohlasuje konečné víťazstvo Božieho kráľovstva (pozri *Ján Evanjelista*, *apokalypsa Jána Evanjelistu*, *Zjavenie*); pozri *papyrus*, *synoptické evanjeliá* (Nový biblický slovník); *tetraevangelium*, *protoevangelium*; *estrangelo/písmo evanjelií*, *kobercová stránka*

<http://it.wikipedia.org/wiki/Vangeli>

http://en.wikipedia.org/wiki/The_Gospels

H. Lützelburger podľa návrhu H. Holbeina: Svetlo evanjelia (drevoryt, 1526)

H. Lützelburger podľa návrhu H. Holbeina: Svetlo evanjelia (detail, drevoryt, 1526)

H. Lützelburger podľa návrhu H. Holbeina: Svetlo evanjelia (detail, drevoryt, 1526)

Evanjeliu Goslar -

<http://www.facsimilefinder.com/facsimile/185/goslar-gospels>

Evanjeliu harmónii - diatessaron

<http://it.wikipedia.org/wiki/Diatessaron>

Evanjelium Harmónií Eusébiovo - Eusébiovo evanjelium harmonií

Evanjelium Hebrejov - novozákonný apokryf zo zač. 2. st.; synkretické židovsko-kresťanské evanjelium, ktorého znenie je stratené; zachovali sa iba krátke fragmenty alebo citácie z neho *cirkevnými otcami*; fragmenty obsahujú tradície Ježišovej preexistencie, vtelenia, krstu a pravdepodobne pokúšenia, spolu s niektorými jeho výrokmi; k charakteristickým črtám patrí presvedčenie, že *Duch Svätý* je Ježišova Božská Matka a prvé zjavenie Ježiša učeníkom, zmienka o Jakubovi ako bratovi Ježiša, ktorá ukazuje na dôležitú úlohu Jakuba ako vodcu židovskej kresťanskej cirkvi v Jeruzaleme; Evanjelium Hebrejov 2.-3. st. bolo používané židovskými kresťanmi v grécky hovoriacich krajinách; je to jediné židovsko kresťanské evanjelium, na ktoré sa odvolávajú alebo spomínajú ho podľa mena *Klement Alexandrijský*, *Origenes* a kresťanský teológ Didymus Slepý († 398); tiež ho citoval *Hieronimus* a to buď priamo, alebo prostredníctvom Origenových Komentárov; Evanjelium Hebrejov bolo používané ako doplnok ku kanonickým evanjeliám a ako prostriedok zdrojového materiálu pre komentáre na základe Písma; pozri *Vzkriesenie Ježiša*

- Evanjelium Hebrejov v súvislosti so vzkriesením Ježiša a jeho zjavením učeníkom: „Pán však, keď odovzdal kňazovmu služobníkovi ľanové plátno (gréč. sindón), išiel k Jakubovi (Jakubovi, bratovi Pána) a zjavil sa mu (Jakub totiž prisahal, že nebude jesť chlieb od tej hodiny, kedy pil z kalicha Pána, dokiaľ neuvidí, ako vstáva z mŕtvych)... “. Prineste,“ vraví Pán, „stôl a chlieb.“ ...vzal chlieb a požehnal a rozlámал a podal Jakubovi Spravodlivému (prívlastok Spravodlivý je židokresťanského pôvodu a je doložený *Klementom Alexandrijským*) a povedal mu: „Môj brat, jedz môj chlieb, lebo Syn človeka vstal z mŕtvych“ (Evanjelium Hebrejov, zlomok V)

https://en.wikipedia.org/wiki/Gospel_of_the_Hebrews

Evanjelium Jánovo - Evanjelium podľa Jána

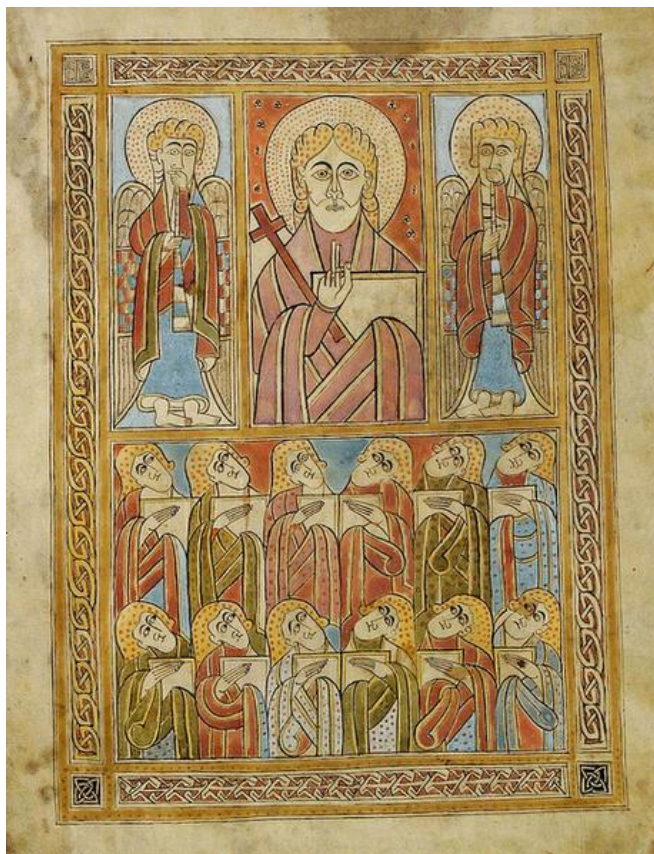
evanjelium Judášovo - Judášovo evanjelium

Evanjelium St. Gallen/Evanjelium kláštora St. Gallen - angl. St. Gall Gospel Book; napísané buď v Írsku alebo írskymi mníchmi v opátstve St. Gallen vo Švajčiarsku; má 134 fólií, medzi jeho 11 ilustrovanými stranami je *Ukrižovanie*, *Posledný súd*, monogramový list *Chí Rhó*, *kobercová strana*, *Liber generationis* a *portréty evanjelistov*; text písaný na pergamene je verziou starej latinčiny; rukopis sa nachádzal v knižnici kláštora St. Gallen najmenej do 10. st.; pozri *ikonografia iluminovaných rukopisov*, *portréty evanjelistov*, *Liber generationis*, *kobercová strana*, *chí rho*

https://en.wikipedia.org/wiki/St._Gall_Gospel_Book

https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:St._Gall_Gospel_Book

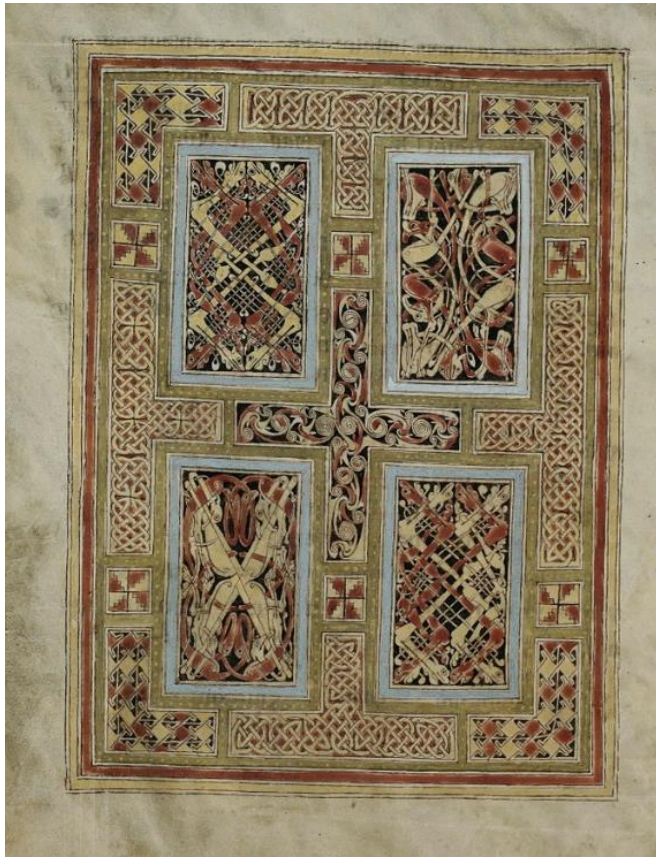
<https://www.google.sk/search?q=St.+Gall+Gospel+Book&espv=2&biw=1838&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwi3lfjyqKjNAhXsJ5oKHTxFDr0QsAQIIg>

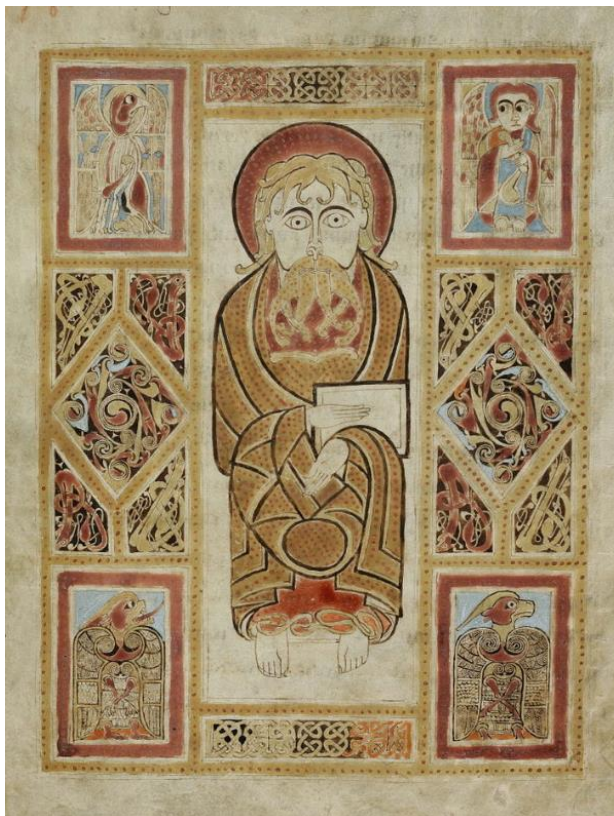
Posledný súd (Evanjelium St. Gallen, 8.st.)

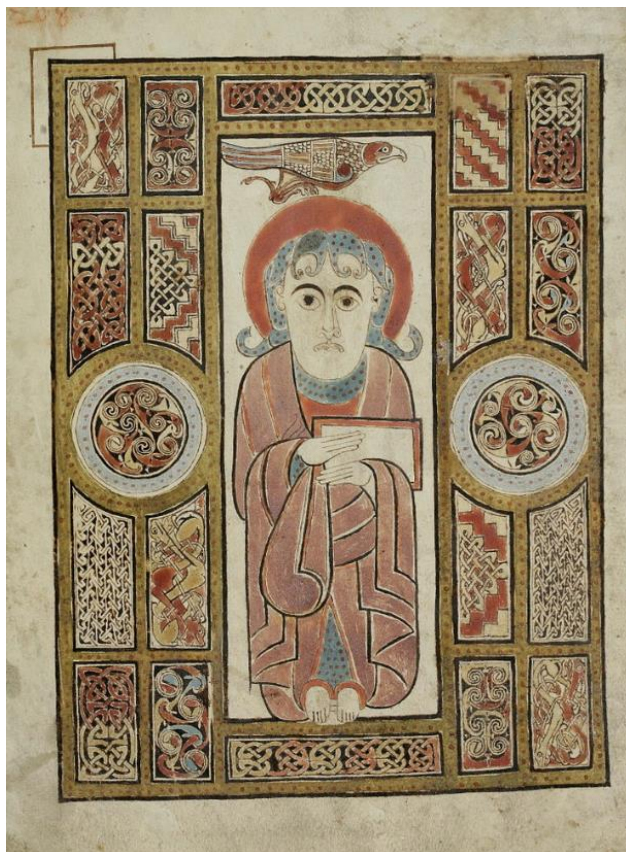
Liber generationis (Evanjeliu St. Gallen, 8.st.)

Kobercová strana (Evanjelium St. Gallen, 8.st.)

Svätý Marek (Evanjelium St. Gallen, 8.st.)

Ján Evanjelista (Evanjelium St. Gallen, 8.st.)

Evanjelista Lukáš (Evanjelium St. Gallen, 8.st.)

Evanjelista Matúš (Evanjelium St. Gallen, 8.st.)

Ukrižovanie (Evanjelium St. Gallen, 8.st.)

Christogram chí rho (Evanjelium St. Gallen, 8.st.)

evanjelium Korunovačné svätého rímskeho impéria - *Korunovačné evanjelium svätého rímskeho impéria*
evanjelium Lichfield -

https://en.wikipedia.org/wiki/Lichfield_Gospels

evanjelium Lorsch - *Codex aureus Laureashamensis/Lorch*

evanjelium Lukášovo - *Evanjelium podľa Lukáša*

evanjelium Markovo - *Evanjelium podľa Marka*

evanjelium Matúšovo - *Evanjelium podľa Matúša*

evanjelium Nikodémovo - *Nikodémovo evanjelium*

evanjelium Petrovo - *Evanjelium podľa Petra*

Evanjelium podľa Jána - od poloviny 2.st. sa pripisuje *apoštolovi Jánovi*, synovi Zebedea a bratovi Jakuba Staršieho; u zrodu tejto tradície stáli cirkevní otcovia *Irenej Lyonský* (†200), *Papias Hierapoliský* (*96) a *Klement Alexandrijský* (†pred 215) a dnes ju zastáva väčšina katolíckych *exegétov*; moderní bádatelia o tom pochybujú a hľadajú autora medzi neznámymi *helenistickými* kresťanmi tretej generácie z Jánovho okruhu; od *synoptických evanjelií* (pozri *synopsa*) sa spis líši štýlom, teologickým myslením a výkladom *Ježišových* činov a slov; na rozdiel od ostatných *evanjelistov*, ktorí zachycujú Ježišovu činnosť v priebehu jedného roka, Ján ju rozvrhol do troch rokov; používa dramatický štýl, sústreďuje sa na Ježišove *zázraky*, ktoré majú úlohu znamení (2,23; 3,2; 6,2-26; 7,31; 11,47; 12,37; 20,30) a zdôrazňuje mimoriadny vzťah Ježiša k *Bohu Otcovi*; autorovi išlo predovšetkým o vieru v *mesiáša* Ježiša a presvedčenie, že prevyšuje mesiášske očakávania *Židov*; vrcholom Jánovho spisu je náuka o Ježišom *vtelení* a vykupiteľskom význame jeho smrti na kríži; podľa väčšiny moderných bádateľov sa Jánovo evanjelium obracia už na skúsenejších kresťanských čitateľov a bolo napísané v rokoch 90-100 v *Malej Ázii*, odkiaľ sa rýchlo rozšírilo do Sýrie a Egypta

C. Tresmontand (Otázky našej doby, str. 32): je naopak najstarším spisom, na rozdiel od *synoptických evanjelií*, ktoré sú spismi „z druhej alebo tretej ruky“; podľa tejto hypotézy autor sa skutočne volal Ján, patril k židovskému vysokému kňazstvu a bol priamym a očitým svedkom udalostí, o ktorých píše; jeho spis je bezprostredný a priamy, bez neskorších redakčných zásahov

http://it.wikipedia.org/wiki/Vangelo_di_Giovanni

Anjeli s Jánovým evanjeliom (Beatus Manchester, 1175)

Anjeli s Jánovým evanjeliom (Beatus Cardena, okolo 1180)

Anjeli s Jánovým evanjeliom (Beatus Facundus, 1047)

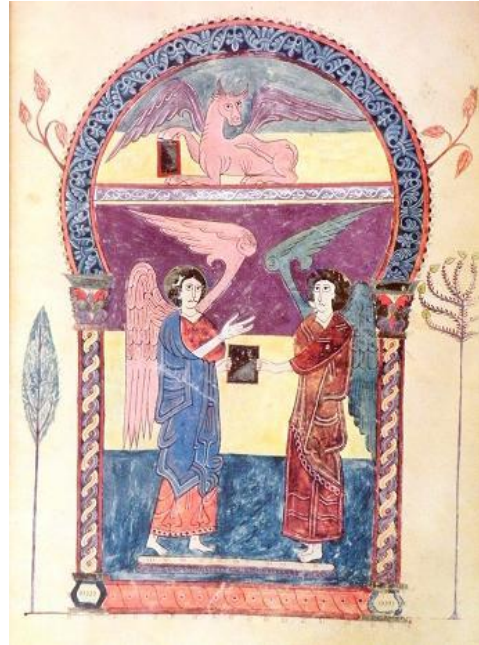
Evanjelium podľa Lukáša - podľa tradície napísal Pavlov sprievodca *Lukáš*, kresťan pochádzajúci zo sýrskej *Antiochie*; jeho poznámky v texte napovedajú, že bol očitým svedkom opisovaných udalostí; sprevádzal Pavla na jeho druhej a tretej misijnej ceste; Lukáš bol lekárom, čo potvrdzuje odborná lekárska terminológia tej doby (4,38; 5,12; 8,44; Skutky 5,5-10; 9,40); je jediný *evanjelista*, ktorý svoj spis opatril prológom na spôsob starovekých spisovateľov; čerpal z *Markovho evanjelia*, z *Lógií* (Ježišových výrokov zaznamenaných v *aramejčine* v Antiochii okolo roku 50) a použil vlastný osobitný materiál; usiloval sa zaradiť údaje o *Ježišovom* živote do chronológie svetových dejín, nesnažil sa podať Ježišov životopis ako *Matúš*, ale chcel sprostredkovať Ježišovo posolstvo; čas a miesto vzniku evanjelia sa dá určiť iba približne podľa historického pozadia textu, do rokov 80-90

C. Tresmonand (Hebrejský Kristus, str. 112): spis vznikol medzi 40 a 50 rokmi, v čase prvých misijných ciest *apoštola Pavla*; v spise viac ako u *Marka* a *Matúša* presvitá hebrejská predloha; nakoľko Lukáš nepozná dobre zemepis *Palestíny* (7,11; 5,1; 9,25), usudzuje sa, že spis nevznikol v Palestíne, ale v *Malej Ázii* alebo v Grécku; podľa starokresťanských spisovateľov Lukáš hlásal evanjelium v Grécku, podľa iných v Taliansku, *Gallii* a Dalmácii; zomrel pravdepodobne v gréckych *Tébach* alebo v *Parnase*

http://it.wikipedia.org/wiki/Vangelo_di_Luca

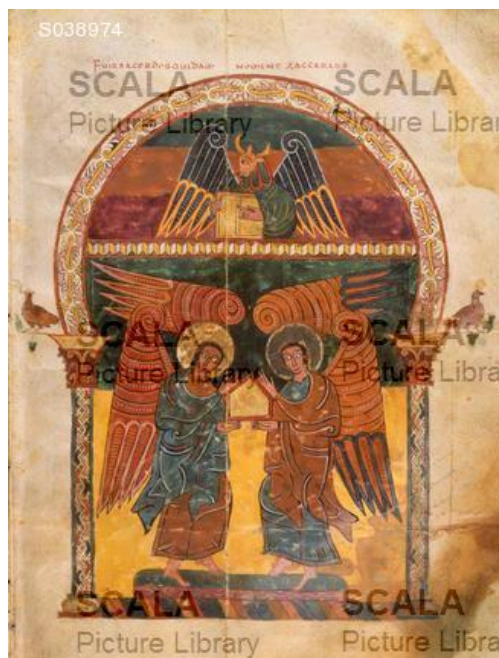

Incipit Evanjelia podľa Lukáša (Book of Kells, 8.-9.st.)

Anjeli s Lukášovým evanjeliom (Beatus Facundus, 1047)

Anjeli s Lukášovým evanjeliom (Beatus Girona, z 2.pol. 10.st.)

Dvaja anjeli držia Lukášove evanjelium (Beatus Escalada, pol. 10.st.)

Evanjelium podľa Marka - podľa oficiálnej nábožensko-historickej hypotézy je najstarším novozákonným spisom, z ktorého čerpali autori *Matúšovho* a *Lukášovho evanjelia*; podľa väčšiny súčasných bádateľov vzniklo v rímskom prostredí okolo roku 70, v období pádu Jeruzalemu, a jeho autor sa usiloval sprístupniť palestínsku ježišovskú tradíciu kresťanom obráteným z pohanstva alebo priamo rímskym kresťanom; to vysvetľuje, prečo bolo hneď a všeobecne prijaté; Kristovo ohlasovanie blížiaceho sa Božieho kráľovstva je v Markovom evanjeliu tak dôležité, že v spise chýbajú akékoľvek Ježišove autobiografické črty, údaje o predkoch, narodení a detstve; o to viac sa venuje Ježišovým pocitom a dojmom a podčiarkuje jeho ľudskú stránku; veľkú pozornosť venuje apoštolovi Petrovi, preto sa mu ľudovo hovorilo Petrovo evanjelium; je napísané jednoduchým štýlom, jazykom plným hebraizmov a latinizmov

C. Tresmontand (Hebrejský Kristus, str. 96): celé Markovo evanjelium bolo preložené z hebrejských textov a na mnohých miestach vykazuje snahu vylúčiť niektoré hebraizmy, ktoré by sa čitateľom z radov pohanstva mohli zdať nezrozumiteľné alebo príliš tvrdé, čo svedčí o tom, že spis vznikol neskôr ako *Matúšovo evanjelium*; tento záver podporuje aj fakt, že niektoré texty dôležitého významu u Marka chýbajú, opäť texty nezrozumiteľné nežidovským čitateľom; spis samotný, rovnako ako tri ďalšie evanjeliá vznikli skôr, ako hlása súčasná tradícia, ktorá ich datuje do obdobia po roku 70.; hypotéza skoršieho vzniku vychádza z toho, že sa nevie nič o spustošení Jeruzalemu a zničení chrámu r. 70, o smrti sv. *Jakuba*, „brata Pána“ a jeruzalemského episkopa (hebr. koreň *pakad*), zavraždeného roku 62 na príkaz veľkňaza *Annáša* (pozri *christologický cyklus* - Kristus pred Annášom), o vraždení kresťanov v časoch cisára Nera (64-65); Markovo evanjelium podľa Tresmontanda zrejme vzniklo v období medzi 40-60 rokmi (s týmito závermi súhlasí aj anglikánsky biskup John A.T. Robinson: *Zmeny*, 1976); autor, označovaný ako Ján Marek (Skutky 12,12-25; 15,37), bol pravdepodobne synom zámožnej vdovy Márie, u ktorej sa zhromažďovalo kresťanské spoločenstvo; spolu s apoštolmi *Barnabášom* a *Pavlom* odišiel z Jeruzalemu do *Antiochie*, ale neskôr sa vrátil späť a načas sa s Pavlom odcudzili; Marek sprevádzal Barnabáša na Cyprus, Timoteja po Malej Ázii; bol uväznený s Pavlom v *Jeruzaleme* a stal sa pomocníkom *Petra* v Ríme; počas pobytu v Ríme údajne napísal evanjelium a podľa cirkevného historika *Eusebia z Cézarey* (†338/339) sa stal prvým biskupom v *Alexandrii* a tam neskôr zomrel mučeníckou smrťou; historici však tieto údaje spochybňujú

http://it.wikipedia.org/wiki/Vangelo_di_Marco

Incipit Evanjelija podľa Marka (Book of Kells, 8.-9.st.)

Toros Roslin: Titulná strana Evanjelia sv. Marka (iluminácia Zeytun evanjelium, Jerevan, 1256)

Dvaja anjeli s Markovým evanjeliom (Beatus Huelgas, 1220)

Evanjeliu podľa Matúša - podľa starocirkevnej tradície Matúšovo evanjelium napísal grécky hovoriaci Žid, žijúci v Sýrii alebo *Palestine*; bolo určené pre diasporálnych Židov (pozri *diaspóra*), ktorí už nevedeli čítať hebrejský text; autor/autori nevysvetľujú rôzne židovské zvláštnosti, neprekladajú hebrejské slová, používajú hebraizmy a zdôrazňujú platnosť celého Zákona (pozri *Biblia*), nielen *Pentateuchu*; spis je určený Židom, židokresťanom pri ich diskusiách s judaistickými Židmi a má upevniť ich vieru v *mesiáša* Ježiša Krista a poskytnúť smernice pre život kresťanského

spoločenstva; vznik spisu oficiálna cirkevná tradícia kladie do sýrskej *Antiochie* 80.-90. Rokov; hlavným prameňom spisu bolo podľa tejto hypotézy Markovo evanjelium, ktorého rôznorodé zložky autor/autori Matúšovho evanjelia prevzali a časovo, geograficky a tematicky usporiadali; prvý materiál, originál, k tomuto „najhebrejskéjšiemu novozákonnému spisu“ existoval v gréckej reči; pozri *Liber generation*

C. Tresmontand: túto oficiálnu verziu spochybňuje, vyvracia podrobným jazykovým rozborom aj logikou udalostí; tvrdí, že „Matúšovo evanjelium bolo napísané hebrejsky hneď po udalostiach, ktoré opisuje (prečo by malo otáľať so zhromažďovaním výrokov, ponaučení a skutkov Pána?), a hneď potom bolo preložené do gréčtiny pre bratov a sestry zo židovských spoločenstiev, t.j. zo Synagógy v *Stredomorí*, ktorí nedokázali súvislo čítať hebrejské texty...hebrejský Matúš a grécky preklad Matúša tu boli už pred rokom 36, t.j. pred rokom, v ktorom došlo k preneseniu Božieho slova vychádzajúceho z Jeruzalemu medzi pohanov; pozri *Jechonja/Jechoniáš* (www)

http://it.wikipedia.org/wiki/Vangelo_di_Matteo

Anjeli s Matúšovým evanjeliom (Beatus Cardena, okolo 1180)

Evanjelium podľa Petra - gréc. κατά Πέτρον εὐαγγέλιον/katá Petron evangelion, skrátené PtEv; tiež *Protoevanjelium Petrovo*, *Pseudoevanjelium Petrovo*; *apokryfné*, nekánonické evanjelium, objavené ako zlomok textu v zime roku 1886/87 v egyptskom Achmíme (staroveký Panopolis) v hrobe neznámeho mnícha; zlomok bol nájdený ako súčasť pergamenového kódexu z 7. - 9.st.; 62 strán textu, napísaných na papyruse, obsahovalo ďalšie apokryfné texty, ktorými boli Petrova apokalypsa a grécky Henoch; presný dátum vzniku textu je neznámy; rozbor datuje zlomky do 2.-3.st.; dokazujú, že toto evanjelium bolo v Egypte čítané na prelome 2. a 3.st.; najstaršie zmienky o Petrovom evanjeliu pochádzajú zo Sýrie; tam sa z textom mohol oboznámiť *Origenes*, ktorý sa naň odvoláva vo svojom „Komentári k Matúšovmu evanjeliu“, kde tvrdí, že Ježišovi bratia pochádzali z *Jozefovho* prvého manželstva (dôkaz Máriinho panenského materstva; pozri *Immaculata*); *Eusebius* vo svojich Cirkevných dejinách odkazuje na list biskupa Serapióna z Antiochie (koniec 2.st.a): „Ešte dnes existuje spis takzvané Petrove evanjelium. Toto evanjelium som si požičal od tých, ktorý ho používali, totiž od nástupcov zakladateľov onej *herézy*, ktorých nazývame dokéti. Časť názorov Petrovho evanjelia totiž pochádzajú z ich školy.“; z toho vyplýva, že evanjelium vzniklo pred rokom 190, pravdepodobne v polovici 2.st. niekde v Sýrii alebo v Malej Ázii; písárske ozdoby na začiatku a na konci dochovaného textu dosvedčujú, že ani ten, čo text odpisoval v 7.-9.st. už nemal k dispozícii celú predlohu textu; zlomok popisuje Ježišov proces, posledné okamihy jeho utrpenia a jeho vzkriesenie (9,34-37; 9,38-42; 11-13,57); bádatelia nepochybujú o závislosti evanjelia na *kanonických evanjeliách*, sú tu však niektoré významné odchýlky; v texte vina na Kristovom odsúdení prisudzovaná viac *Herodesovi* než *Pilátovi*, čo sa interpretuje ako snaha ospravedlniť Piláta (pozri *Ježiš pred Herodesom*, *Ježiš pred Pilátom*); v

pasáži o *ukrižovaní* sa *Židia* podieľajú na akte ukrižovania spolu s rímskymi vojakmi, čo poukazuje na antijudaizmus Petrovho evanjelia; pozri *Vzkriesenie Ježiša*

https://sk.wikipedia.org/wiki/Evanjelium_pod%C4%BEda_Petra

evanjelium Pseudo-Matúšovo - *Pseudo-Matúšovo evanjelium*

evanjelium Pseudo-Petrovo - *Protoevanjelium Petrovo*

Evajelium Sainte-Chapelle - (977-993); otonský rukopis, ktorý je počítaný medzi hlavné diela otonskej knižnej maľby

Evanjelista Lukáš (Evajelium Sainte-Chapelle, 977-993)

evanjelium Večné - *Večné evanjelium*

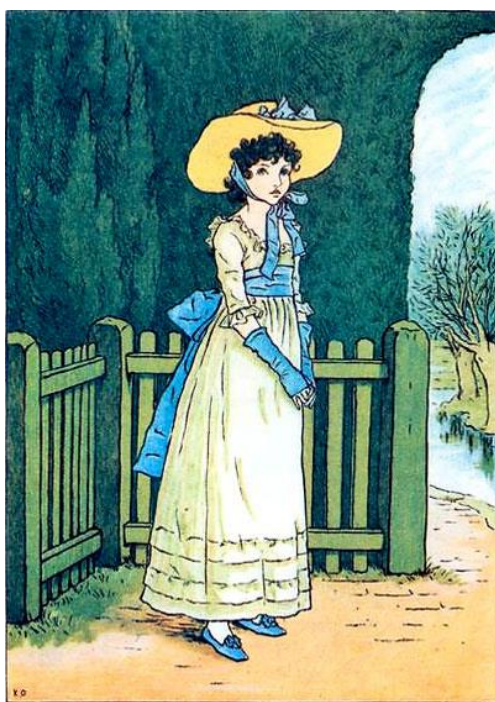
evanjelium večné - *večné evanjelium*

Evans Edmund - (†1905); významný anglický drevorytec a farebný tlačiar počas viktoriánskej éry; spolupracoval s ilustrátormi ako je Walter Crane, Randolph Caldecott, Kate Greenaway a Richard Doyle; produkoval to, čo sa dnes považuje za klasické detské knihy; používal *chromoxylografiu*, určenú predovšetkým pre lacné výtlačky, ktoré nevyžadovali veľa farieb;

http://en.wikipedia.org/wiki/Edmund_Evans

E. Evans (rytec): Krysar z Hameln (chromoxylografia, 1888)

K. Greenaway (ilustrácia) E. Evans (rytec): Modra Susan (chromoxylografia, 1885)

event art - Slovník svetového a slovenského umenia 2.pol.20.st.: jedna z foriem *akčného umenia*, ktorá je koncipovaná ako jednoduchá a krátka udalosť; v akčnom umení sa objavuje od 2.po.50.rokov ako samostatná udalosť alebo sprievodné podujatie k hlavnej *akcii*; v tomto zmysle býva súčasťou *happeningu*, najčastejšie v kontexte aktivít umeleckého hnutia *Fluxus*

Everdingen **Cesar van** - (†1678); starší brat Allarta van Everdingena a Jana van Everdingena; maliar holandského zlatého veku, portrétista a historický maliar; pozri *holandskí maliari zlatého veku*

http://en.wikipedia.org/wiki/Caesar_van_Everdingen

https://www.google.sk/search?q=Caesar+van+Everdingen&espv=2&biw=1846&bih=995&tbm=isch&imgil=PfVcxmDPOOs4FM%253A%253BhT_xdLWtidJJNM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww.bonzasheila.com%25252Fart%25252Farchives%25252Fmar11%25252F10.html&

source=iu&pf=m&fir=PfVcxmDPOOs4FM%253A%252ChT_xdLWtidJJNM%252C_&usg=_d5jes8h2QR1MgTWnWS0npxpyWGdE%3D&dpr=1&ved=0CC8Qyjc&ei=unixVN2kBsrfaNbRgNgC#imgdii=&imgrc=PfVcxmDPOOs4FM%253A%3BhT_xdLWtidJJNM%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.bonzasheila.com%252Fart%252Farchives%252Fmar11%252Fimages%252F10.%252520van%252520Everdingen%252C%252520Caesar%252520-%252520Jupiter%252520And%252520Callisto.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.bonzasheila.com%252Fart%252Farchives%252Fmar11%252F10.html%3B1200%3B1034

C. van Everdingen: Mladá žena zahrievajúca si ruky nad ohrievadlom (1644-1648)

C. van Everdingen: Roľníčka v čiernom klobúku opierajúca sa o drevenú lištu (17.st.)

C. van Everdingen: Cupido držiaci sklenú guľu (vanitas ?, 1650-1655)

C. van Everdingen: Vertumnus a Pomona (1637-1640)

C. van Everdingen: Vertumnus a Pomona (1650)

C. van Everdingen: Bakchus na tróne. Nymfy ponúkajú Bacchusovi víno a ovocie (1658-1670)

C. van Everdingen: Jupiter a Callisto (1655)

C. van Everdingen: Štyri Múzy s Pegsom (17.st.)

C. van Everdingen: Vinobranie (1655)

Evrat Conty - Conty Evrat

sv. Evžen - sv. *Eugen*

Eworth Hans - (1574) bol flámsky maliar pôsobiaci v Anglicku v polovici 16.st.; spolu s ostatnými flámskymi umelcami v exile urobil kariéru v tudorovskom Londýne maľovaním alegorických obrazov, rovnako ako portrétov panstva a šľachty

https://en.wikipedia.org/wiki/Hans_Eworth

H. Eworth: Sultán Süleyman II. (1549)